

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Värmdö kommun

Anders Hägg
Certifierad kommunal
revisor

Peter Alm
Certifierad kommunal
revisor och
auktoriserad revisor

Richard Vahul
Certifierad kommunal
revisor

Ebba Lind
Revisionskonsult

April 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper.....	9
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Revisionell bedömning	11

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall inte är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är endast uppfyllda till knappt 30 procent.

Kommunstyrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måloppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och upprättade enligt god redovisningssed. Dock noteras avvikelser avseende balansräkningen, som bland annat medfört en för hög balansomslutning. Sammantaget uppgår avvikelserna inte till materiella belopp och påverkar inte bedömningen av rättvisande räkenskaper.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens Sektor för ekonomi och uppföljning. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-30. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-04-05 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-26.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2.2. *Revisionskriterier*

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindeldad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en i huvudsak en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet dock saknas uppgift om kommunens uppdragsföretag, vilket skall redovisas i förvaltningsberättelsens enligt RKR 8.2.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för lämnas på aggregerad nivå. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Årets investeringar uppgår till 380,3 mnkr. Sammantaget redovisas ett budgetöverskott på 844,9 mnkr fördelat enligt följande på nämnderna: kommunstyrelsen (+ 375,2 mnkr), utbildningsnämnden (+ 8,3 mnkr), kultur- och fritidsnämnden (+15,3 mnkr), socialnämnden (-0,9 mnkr), skattefinansierad teknisk nämnd (+ 246,8 mnkr) och taxefinansierad teknisk nämnd (+ 200,1 mnkr). Av förvaltningsberättelsen framgår att förklaringen till det stora budgetöverskottet är att budgetmedel för fleråriga projekt budgeteras i sin helhet det år som investeringen påbörjas och kommunen har gått in i en mer investeringsintensiv period.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall	Budgetavvikelse	Budget enligt årsredovisning	Budget för nämnderna enligt budgetdokument
Kommunfullmäktige	7,0	-0,6	6,4	6,4
Överförmyndarnämnd	2,9	-0,2	2,7	2,7
Kommunstyrelse	124,9	30,7	155,6	162,7
Utbildningsnämnd	1 068,3	32,0	1 100,3	1 103,8
Kultur- och fritidsnämnd	104,9	13,4	118,3	120,8
Vård- och omsorgsnämnd	440,0	-22,6	417,4	412,7
Socialnämnd	186,9	-22,6	164,3	164,3
Bygg, miljö- och hälsoskyddsnämnd	3,6	2,9	6,5	6,5
Näringslivsnämnd	35,6	1,4	37,0	36,5
Teknisk nämnd, skattefinansierad	28,3	3,2	31,5	25,4
Summa nämnderna	2 002,4	37,6	2 040,0	2 041,8
<i>Renhållning (taxefinansierad)</i>	<i>0,0</i>	<i>3,7</i>	<i>3,7</i>	<i>0,0</i>
<i>VA (taxefinansierad)</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>
Summa	2 002,4	41,6	2 044,0	2 041,8

Nämndernas samlade nettoutfall uppgick till -2 002,4 mnkr, vilket innebar ett budgetöverskott med 37,6 mnkr mot driftbudget enligt årsredovisningen. Utöver nämnderna redovisas även renhållning och VA, vilka har positiva budgetavvikelser på + 3,7 mnkr respektive + 0,3 mnkr. Det sammanlagda budgetöverskottet inklusive dessa blir 41,5 mnkr. Vi noterar att budgeten enligt årsredovisningen inte överensstämmer med den beslutade budgeten för 2016 eller den reviderade budgeten för 2016 (2016-05-16).

Kommunstyrelsens överskott på 30,7 mnkr förklaras främst av ännu ej ianspråktaga projektmedel avseende exempelvis e-arkiv och e-handelssystemet. Vård- och omsorgsnämndens underskott om -22,6 mnkr hänför sig till ett underskott på -25,7 mnkr i utförarorganisationen samt ett överskott på 4,7 mnkr för biståndsavdelningen. Underskottet om -22,6 mnkr för Socialnämnden beror främst på köp av verksamhet och hänför sig, bland annat, till att dygnspriserna per placering har ökat markant.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Årets balanskravsresultat uppgår till 136,4 mnkr. I det ingår en reducering av realisationsvinster med 23,9 mnkr och en återföring av reservering av AFA medel 3,1 mnkr.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument och en vision för 2030 med en underliggande plattform bestående av sex inriktningsmål. Utifrån inriktningsmålen har ett antal verksamhetsmål fastställts. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen. Dock ges ingen sammanfattad bedömning avseende måluppfyllelsen.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

Finansiella mål	Utfall 2016	Måluppfyllelse
Årets resultat enligt resultaträkningen i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag ska vara minst två procent exklusive engångsposter.	6,3 %	Uppnått.
Soliditeten ska öka.	Ökade med 2,4 procentenheter.	Uppnått.
Nämndernas budgetavvikelse ska vara positiv eller noll procent.	Budgetavvikelse +1,8 %	Uppnått.
Affärsdrivande verksamhet, avgiftsfinansieringsgraden ska över tid vara 100 procent. Verksamhetens skuld till skattekollektivet får uppgå till 15 procent av omsättningen, under kort tid tillåts skuldsättningen öka till 25 procent, det förutsätter dock att det finns en tydlig plan för återbetalning.	VA: skuld uppgår till 1 % av omsättningen Renhållning: skuld uppgår till 16 % av omsättningen	Uppnått.

Av redovisningen framgår att samtliga mål uppnås.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen presenteras en avstämning av kommunens inriktningsmål och effektmål. Inriktningsmålen fastställs av fullmäktige vid varje ny mandatperiod och utgår från Vision Värmdö 2030. Dessa mål ska avspeglas i den budget som fullmäktige årligen fastställer. Resultatet för inriktningsmålen presenteras nedan.

Inriktningsmål	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Indikatorer positiv trend	Ej uppfyllt	Indikatorer negativ trend	Ej avstämt	Summa
En hållbar kommun	6	2		3			11
Inflytande och dialog	1	1		3			5
Omsorg och trygghet	1	7	1	1	3	1	14
Livslångt lärande för livet och arbetslivet		3		2	2		7
Ledarskap och medarbetarskap	1	2					3
Resurshållning	1	2		1			4
Totalt	10	17	1	10	5	1	44

Utifrån tabellen kan vi konstatera att 10 av 37 inriktningsmål är uppfyllda eller att knappt 30 procent av målen är uppfyllda.

Utifrån inriktningsmålen fastställer sedan respektive nämnd och kommunstyrelsen ett antal effektmål som ska bidra till att inriktningsmålen uppfylls. I årsredovisningen görs en avstämning av dessa effektmål. Avstämning av måluppfyllandegraden görs med den s k trafikljusmodellen. Av den framgår att 10 av 38 verksamhetsmål är uppfyllda, att 17 av 38 mål är delvis uppfyllda, att 10 av de 38 målen inte har uppfyllts, samt att ett mål inte har mätts.

Nämnd	Antal mål				
KS	6	1	4	1	0
ÖN	4	0	3	1	0
UN	3	0	3	0	0
KFN	5	2	0	3	0
VON	6	0	4	1	1
SON	4	2	1	1	0
BMHN	3	2	0	1	0
NN	4	0	2	2	0
TN	3	3	0	0	0
	38	10	17	10	1

	Målet är uppfyllt
	Målet är delvis uppfyllt
	Målet är inte uppfyllt
	Ingen mätning

Utifrån tabellen kan vi konstatera att 10 av 38 effektmål är uppfyllda eller att knappt 30 procent av målen är uppfyllda.

3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall inte är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är endast uppfyllda till knappt 30 procent.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

3.3. *Rättvisande räkenskaper*

3.3.1. *Iakttagelser*

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 157,2 mnkr (100,1 mnkr för 2015). Resultatet innebär en positiv avvikelse mot budgeterat resultat med ca 120,2 mnkr. Lämnade resultatkommentarer redogör för budgetavvikelserna. Den positiva budgetavvikelsen förklaras av nämndernas överskott (37,6 mnkr), realisationsvinster (23,9 mnkr), byggbonus (8 mnkr), finansnetto (15,3 mnkr), internränta (7,9 mnkr) och övriga centrala poster (27,5 mnkr).

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter ökat med 75,7 mnkr vilket till stor del förklaras av ökade bidrag samt redovisningen av dessa. Föregående år tillämpades felaktigt kontantprincipen vid redovisning av erhållna bidrag medan för 2016 tillämpas korrekt periodisering vilket medför en ökning av bidragen. Verksamhetens kostnader har ökat med 153 mnkr jämfört med föregående år vilket förklaras av kostnader för köp av verksamhet, främst för placering av EKB/flykting. Denna förändring hänger väl samman med ökningen av motsvarande intäkter. Även personalkostnaderna har ökat sedan föregående år, motsvarande 6,2 procent, vilket är mer än vad som förklaras av den generella lönerevisionen. Årets avskrivningar har ökat med 5,2 mnkr, motsvarande 5,7 procent. Av lämnade upplysningar framgår orsakerna till ökningarna.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	762,1			686,4
Verksamhetens kostnader	- 2 674,8			- 2 521,8
Jämförelsestörande post	30,7			22,6
Avskrivningar	- 95,8			- 90,7
Verksamhetens nettokostnader	- 1 977,9			- 1 903,4
Skatteintäkter	1 975,1			1 860,8
Generella statsbidrag och utjämning	183,4			167
Finansiella intäkter	6			5,9
Finansiella kostnader	- 29,5			- 30,2
Årets resultat	157,2	37	120,2	100,1

Vi har inte identifierat några resultatfel som sammantaget påverkar bedömningen om rättvisande räkenskaper.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL. Balansräkningen omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har anpassat sig till denna rekommendation.

Vid granskningen av balansräkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Balansomslutningen är ca 20,6 mnkr för stor till följd av att kommunen ej reducerat fordrings- och skuldkontona som används för de upplupna intäkterna från migrationsverket vid erhållande av bidrag i kvartal tre. Intäkten är däremot redovisad, följaktligen finns ingen resultatpåverkan.
- Kommunen har ej kunna påvisa underlag för samtliga finansiella anläggningstillgångar. Till följd av detta har vi inte till fullo kunnat verifiera existensen i posten.
- Kortfristiga skulder är för högt värderade (ca 2,2 mnkr) till följd av att stimulansmedel erhållna 2014-2015 felaktigt bokförts som förutbetalda intäkter. Det finns inget motprestationskrav för dessa ersättningar vilket medför att de skulle intäktsförts till fullo i respektive år.
- Kortfristiga skulder är även för högt värderade (ca 1,6 mnkr) till följd av att prestationsersättningsmedel erhållna 2014 felaktigt bokförts som förutbetalda intäkter. Det finns inget motprestationskrav för dessa ersättningar vilket medför att de skulle intäktsförts till fullo 2014.

- I avsättning till pensioner har inte samtliga pensioner beaktats. Avsättning till ÖK-SAP, motsvarande 3,9 mnkr, saknas.

Felen ovan bedöms dock inte som materiella och påverkar inte bedömningen av räkenskaperna för år 2016. Tillgångarna är sammantaget 20,6 mnkr för högt värderade och skulderna är 24,4 mnkr för högt värderade.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt skett.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- I förvaltningsberättelsen redovisas inte upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. Kommunen har redogjort för detta avsteg mot RKR i avsnittet om tillämpade redovisningsprinciper.
- Upplysning om olika sorters pensioner lämnas inte i anslutning till noten avseende avsättning till pension, vilket medför ett avsteg från RKR 2.2. Kommunen har redogjort för detta avsteg mot RKR i avsnittet om tillämpade redovisningsprinciper.
- Kommunen redovisar all leasing som operationell vilket enligt upplysning i avsnittet om redovisningsprinciper är ett avsteg från RKR 13.1.
- Upplysningar avseende kommunens swapar lämnas inte i tillräcklig utsträckning i kommunens årsredovisning i enligt RKR 21.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt viss är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed. Dock noteras stora avvikelser avseende balansräkningen, som bland annat medfört en för stor balansomslutning. Sammantaget uppgår avvikelserna inte till så materiella belopp att det påverkar bedömningen om rättvisande räkenskaper.

2017-04-06

Anders Hägg
Uppdragsledare

Peter Alm/Richard Vahul
Projektledare